

Hechting zonder worteling?

Aan het einde van de vakantie hebben mijn reisgenoten de kwalijke gewoonte om dit te verzachten door te gaan roepen 'dat ze er weer helemaal aan toe zijn om heerlijk naar huis te gaan'. Dan volgt steevast een lofzang op de kwaliteiten van de Nederlandse matras, ze mompelen iets over het gemis van het 8 uur-journaal en ze prijzen uitbundig de accutaresse van het Hollandse openbaar vervoer. Ik erger me scheel aan zo veel ingecal-

diep verwant met een beperkte groep mensen. Wereldburgerschap is een onsociologische droom – mijn gewortelde reisgenoten weten veel beter wat thuis is.

Hoewel: ik ben me hier echt gaan hechten; ik voel me hier door en door thuis terwijl ik hier nooit eerder was geweest – misschien dat *belonging* toch kan bestaan zonder al te lange historische binding?

hechten – een beetje veel zelfs, want ze besloten dat er op 'de camping' geen plaats meer was voor nieuwkomers...

Geruststellend aan dit voorbeeld is dat we ons inderdaad kunnen hechten zonder dat we historisch of biologisch geworteld zijn. Voor het 'thuisgevoel' in Nederland hoeven we niet eindeloos te graven in het verleden op zoek naar de échte Nederlandse normen en waarden; ook zonder gecanoniseerd verleden is hechting in het heden heel wel mogelijk. Maar Almere laat ook zien dat hechting-zonder-worteling niet per se grotere openheid tegenover nieuwkomers met zich meebrengt. In die zin is het 'campingbewustzijn' dubbelzinnig. Als we allemaal nieuw en fris aankomen op de camping, is er het gedeelde gevoel van fragiliteit, van onbeholpenheid, van onderlinge afhankelijkheid, wellicht zelfs van solidariteit. Maar de oorspronkelijke 'campingconditie' verandert al snel in een alledaagse, waar gelijkgezinden elkaar opzoeken op afgebakende delen van de camping, waar soort soort gaat zoeken, en waar grensconflicten tussen leefstijlen ontbranden. En als je niet historisch maar heel recent geworteld bent, ook dan is thuisgevoel heel exclusief. Of misschien juist dan bij uitstek: als je niet met historische of biologische wortels kunt schermen, voelt je 'thuis' wellicht minder beschermd. Want hoe is anders te verklaren dat de pvv in Almere en andere 'nieuwe steden' zo veel aanhang kreeg?

Jan Willem Duyvendak is hoogleraar sociologie aan de Universiteit van Amsterdam.

THUISGEVOEL

Je ergens thuis voelen klinkt als een goede zaak. De overheid wil ook graag dat iedereen in Nederland zich thuis voelt. Maar is thuisgevoel uitsluitend een positieve emotie? Wat betekent het eigenlijk om je ergens thuis te voelen, en is het ook een recht? Jan Willem Duyvendak deed onderzoek naar het thuisgevoel en stelt in zijn boek *The politics of home. Belonging and nostalgia in Western Europe and the United States* dat er sprake is van een crisis in thuisgevoel, zowel in Nederland, West-Europa als in de Verenigde Staten. In een serie columns voor TSS zal hij het thuisgevoel uitdiepen.

culeerde heimwee: voor mij kan de vakantie niet lang genoeg duren, en wat zou ik nu helemaal van Nederland missen? Terwijl zij trappelend van vreugde hun spullen inpakken, pleeg ik obstructie uit naam van het kosmopolitisme: hoezo zou ik me daar, in Nederland, in Amsterdam meer 'thuis' voelen dan hier, op dit prachtige eiland, ver weg van iedere dienstregeling, het 8 uur-journaal en een paardenwollenmatras? Ik protesteer uit naam van een universeel thuisgevoel.

Ik weet het: hun parochiale heimwee is wellicht irritant, mijn wereldwijsheid is onuitstaanbaar en bovendien onhoudbaar. Natuurlijk voel ik me niet overal thuis, en zeker niet met iedereen. Thuisgevoel is immers een selectieve emotie: je hecht je aan bijzondere plekken, je voelt je

'Is het mogelijk dat mensen zich hechten aan een plek waar zij geen historische wortels hebben liggen? Al deze bewoners, die niet zolang geleden tamelijk toevallig bij elkaar kwamen, van heinde en verre, kunnen die het campingbewustzijn overstijgen?' Stephan Sanders, columnist van *Vrij Nederland*, stelt zich deze vragen naar aanleiding van zijn kortstondige verblijf in Almere, waar hij na de pvv-overwinning was gaan wonen (3 juli 2010). Almere, als nieuwe stad, had aanvankelijk slechts het noodzakelijke 'campingbewustzijn': iedereen was relatief nieuw en samen moesten ze het zien te rooien, want niemand had historische aanspraken: op 'de grond' noch op het gedrag van een ander. De Almeeders hebben met de gemeenteraadsuitslag laten zien dat ze zich inderdaad echt zijn gaan